

Sygn. akt VIII U 1545/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
Protokolant:	Iwona Sławińska

po rozpoznaniu w dniu 10 stycznia 2017 r. w Gliwicach

sprawy M. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o prawo do rekompensaty

na skutek odwołania M. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 8 sierpnia 2016 r. **nr** (...)

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej M. P. prawo do rekompensaty od 1 lipca 2016r.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sygn. akt. VIII U 1545/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 sierpnia 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonej M. P. przyznania prawa do rekompensaty z art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2015r., poz. 965 ze zm.), argumentując iż ubezpieczona nie udowodniła na dzień 1 stycznia 2009r. wymaganego 15 – letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach a jedynie 12 lat, 9 miesięcy i 6 dni. ZUS wskazał, iż do pracy w szczególnych warunkach nie uwzględniono okresu od 1 maja 1991r. do 30 listopada 1994r., ponieważ w tym okresie ubezpieczona będąc zatrudniona na stanowisku specjalisty ds. kontroli oraz kontrolera jakości nie nadzorowała stale i w pełnym wymiarze pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczona domagała się jej zmiany poprzez przyznanie jej prawa do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Podniosła, iż w okresie zatrudnienia od 1 września 1975r. do 30 listopada 1995r. była zatrudniona w Zakładach (...) w T. i w tym czasie, za wyjątkiem urlopu wychowawczego, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała pracę w szczególnych warunkach przy produkcji kwasu barowego, jako laborantka oraz kontroler jakości, w narażeniu na szkodliwe substancje.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując swoje stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona M. P. urodzona (...), w dniu 1 lipca 2016r. złożyła wniosek o prawa do emerytury oraz rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Decyzją z dnia 27 lipca 2016r. (...) Oddział w Z. przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym od 1 lipca 2016r.

Zaskarżoną decyzją z dnia 8 sierpnia 2016r. ZUS odmówił ubezpieczonej prawa do rekompensaty przyznawanej na podstawie art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych, argumentując iż ubezpieczona nie udowodniła na dzień 1 stycznia 2009r. wymaganego 15 – letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Do pracy w szczególnych warunkach ZUS uwzględnił ubezpieczonej na dzień 1 stycznia 2009r. 12 lat, 9 miesięcy i 5 dni.

Do pracy w szczególnych warunkach ZUS nie zaliczył ubezpieczonej okresu zatrudnienia od 1 maja 1991r. do 30 listopada 1994r. na stanowisku specjalisty kontroli oraz kontrolera jakości w Zakładach (...) w T..

Ubezpieczona domagała się uwzględnienia powyższego okresu do pracy w warunkach szczególnych.

Sąd ustalił, iż ubezpieczona w okresie od 1 września 1975r. do 30 listopada 1995r. była zatrudniona w Zakładach (...) w T..

W świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 10 lipca 1995r. pracodawca wskazał, iż ubezpieczona w okresie od 1 września 1975r. do nadal wykonywała prace w szczególnych warunkach na stanowisku:

- od 1 września 1975r. do 30 sierpnia 1976r. – na stanowisku aparatowa produkcji,
- od 31 sierpnia 1976r. do 10 stycznia 1977r. – na stanowisku operatora urządzeń oddziel.
- od 11 stycznia 1977r. do 5 kwietnia 1982r. – na stanowisku laboranta,
- od 1 marca 1984r. do 30 kwietnia 1991r. – na stanowisku laboranta,
- od 1 maja 1991r. do 31 października 1991r. – na stanowisku specjalisty kontroli jakości,
- od 1 listopada 1991r. do 30 listopada 1994r. – na stanowisku kontrolera jakości,
- od 1 grudnia 1994r. do nadal – na stanowisku specjalista kontroli jakości

wymienione w Wykazie A Dział IV poz. 24 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. tj. kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości i usług oraz dozór inżynieryjno-techniczny na oddziałach i wydziałach w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Sąd ustalił, iż Zakłady (...) w T., były zakładami chemii nieorganicznej. Zakłady produkowały odczynniki chemiczne na skalę przemysłową, związki baru, boru, siarki, cynku, fosforu, wolframu i pigmenty. Produkowano m.in. sole borowe i barowe. Nadto zajmowały się produkcją półproduktów do barwników, pigmentów i farb, mieleniem pigmentów. Produkowano odczynniki chemiczne na skalę przemysłową. W latach 1991-1994 w Zakładach były 3 wydziały: soli barowych, soli borowych i siarczanu miedzi, soli specjalnych, tj. odczynników oraz wydział pigmentów.

W okresie spornym tj. od 1 maja 1991r. do 30 listopada 1994r. ubezpieczona wykonywała pracę na wszystkich wydziałach, jako specjalista kontroli i kontroler jakości. Stanowisko specjalista kontroli, kontroler jakości były tożsame pod względem rodzaju obowiązków. O rodzaju przypisanego stanowiska decydowały względy płacowe

i organizacyjne. W spornym okresie odwołująca sprawowała nadzór nad brakarkami. Do jej obowiązków należało szkolenie brakarek, uczestniczenie w pobieraniu próbek produktu oraz surowców w celu prawidłowego jego uśrednienia. Ubezpieczona musiała uczestniczyć w pobieraniu prób przez brakarki celem zapewnienia reprezentatywności surowców i wyrobów gotowych. Przy pobieraniu rud musiała przygotować próbkę przez mielenie w odpowiednich młynkach. Uczestniczyła w pracy laboratorium – zbierała wszystkie wyniki analiz i odpowiednio kwalifikowała. Prowadziła księgi jakości w laboratorium, spisywała z zeszytów analizy, ustalała szczegóły niejasności i podejmowała decyzje o oznakowaniu produktów gotowych zaakceptowania lub odrzucenia dostarczanych do zakładów surowców. Na wydziale produkcyjnym nadzorowała partie przy ich oznaczaniu. Na halach produkcyjnych odwołująca spędzała 3/4 dniówki. Pozostały czas spędzała w biurze, które było w budynku laboratorium i było oddzielone od laboratorium korytarzem. Budynek laboratorium znajdował się na terenie zakładu, na wydziale produkcji odczynników, był otoczony instalacjami produkcyjnymi. W tym samym budynku była prowadzona produkcja odczynników chemicznych.

Przebywanie na terenie zakładów zarówno na halach produkcyjnych jak i w biurze wiązało się z narażeniem na ciągle oddziaływanie czynników szkodliwych tj. w narażeniu na związki chemiczne, pyły, gazy, jak np. siarkowodór. Praca odbywała się w oparach kwasu siarkowego i solnego, który w połączeniu z rudami powodował bardzo silne reakcje chemiczne. Często dochodziło do przekroczenia dopuszczalnych norm. Okno biura wychodziło na piec, w którym palono izolacje miedzi i nie można było go otworzyć. W całym budynku panowała nieprzyjemna woń substancji chemicznych. W laboratorium ubezpieczona także była narażona na czynniki szkodliwe: kwasy, zasady i inne odczynniki stosowane do analiz oraz opary tych substancji.

Taką pracę wykonywała ubezpieczona stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W Zakładach (...) w T. wraz z ubezpieczoną pracowali świadkowie L. K. i W. K.. Świadek L. K. był przełożonym ubezpieczonej, kiedy pracowała na stanowisko laboranta w latach 1985 – 1990. Świadek W. K. pracował w latach 1966 – 2004. W latach 1991-1994 pracował jako technolog i widywał ubezpieczoną codziennie kilka razy.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: akt organu rentowego, akt osobowych ubezpieczonej z Zakładów (...), zeznań świadków L. K. (zapis elektroniczny protokołu rozprawy z dnia 10 stycznia 2017r. min. 4.17 i n. k.19) oraz W. K. (zapis elektroniczny protokołu rozprawy z dnia 10 stycznia 2017r. min. 37.23 i n. k.19) oraz przesłuchania ubezpieczonej (zapis elektroniczny protokołu rozprawy z dnia 10 stycznia 2017r. min. 1.02.09 i n. k.19).

Zebrany materiał dowodowy Sąd uznał za kompletny i spójny, a tym samym za wystarczający do poczynienia ustaleń faktycznych oraz rozstrzygnięcia sprawy. W szczególności Sąd dał w pełni wiarę zeznaniom świadków i twierdzeniom ubezpieczonej, gdyż są spójne, wiarygodne, wzajemnie się potwierdzają i uzupełniają, nadto znajdują potwierdzenie w dokumentacji osobowej odwołującej. Świadkowie widzieli ubezpieczoną przy pracy. Świadek L. K. wprawdzie był przełożonym ubezpieczonej kiedy była laborantem, jednak z racji pełnionego stanowiska kierownika działu kontroli jakości posiada wiedzę na temat obowiązków kontrolera jakości, gdyż stanowisko to funkcjonowało również w tym czasie. Świadek W. K. widywał ubezpieczoną w okresie spornym kilka razy dziennie.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych (t.j. Dz.U. z 2015r., poz. 965 ze zm.) rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Zgodnie z ust. 2 rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W ocenie Sądu chodzi tu o prawo do wcześniejszej emerytury.

Bezspornie ubezpieczona jest uprawniona do emerytury z powszechnego wieku emerytalnego, w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2015r. poz. 748 ze zm.). I możliwe jest przyznanie do tego rodzaju świadczenia prawa do rekompensaty na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych. Okoliczności tej ZUS nie kwestionuje.

Kwestia sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła uprawnień ubezpieczonej do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Art. 21 ustawy o emeryturach pomostowych określa ogólne warunki nabycia prawa do rekompensaty, czyli – zgodnie z definicją legalną zamieszczoną w art. 2 pkt 5 ustawy – do odszkodowania za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze przez osoby, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Prawo do rekompensaty przysługuje ubezpieczonemu, który legitymuje się co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Chodzi w tym przypadku o pracę, o której mowa w art. 32, 33, 39, 40 i 50c ustawy (art. 21 ust. 1).

Przesłankami uprawniającymi do rekompensaty są:

- utrata przez ubezpieczonego możliwości przejścia na emeryturę w związku z wygaśnięciem po dniu 31 grudnia 2008r. – w stosunku do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., a przed dniem 1 stycznia 1969r. – podstawy normatywnej przewidującej takie uprawnienie;
- niespełnienie przez ubezpieczonego warunków uprawniających go do emerytury pomostowej;
- legitymowanie się przez ubezpieczonego co najmniej 15 – letnim okresem pracy w szczególnych warunkach lub pracy w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- nieuzyskanie przez ubezpieczonego prawa do wcześniejszej emerytury według zasad przewidzianych w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Okoliczność sporna w przedmiotowej sprawie dotyczyła zatem ostatecznie posiadania przez ubezpieczoną na dzień 1 stycznia 2009r. wymaganego 15 – letniego okresu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych, bowiem ZUS uwzględnił jedynie 12 lat, 9 miesięcy i 6 dni takiej pracy.

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd przyjął, że ubezpieczona posiada wymagany 15 – letni okres pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe wykazało bowiem, że pracę w szczególnych warunkach wykonywała odwołująca również w czasie zatrudnienia w Zakładach (...) w T. w okresie spornym tj. od 1 maja 1991r. do 30 listopada 1994r.

Zakłady (...) w T., były to zakłady chemii nieorganicznej, gdzie produkowano odczynniki chemiczne, związki baru, boru, siarki, cynku, fosforu, wolframu oraz półprodukty do barwników, pigmentów i farb. W okresie spornym tj. od 1 maja 1991r. do 30 listopada 1994r. ubezpieczona zajmowała stanowisko specjalisty kontroli i kontrolera jakości, które były tożsame pod względem pełnionych obowiązków. Wykonywała pracę na wszystkich wydziałach, a do jej obowiązków należał nadzór nad brakarkami i kontrola jakości. Ubezpieczona szkoliła brakarki, uczestniczyła w pobieraniu przez brakarki próbek produktu oraz surowców celem zapewnienia reprezentatywności surowców i wyrobów gotowych. Przy pobieraniu rud musiała przygotować próbkę przez mielenie w odpowiednich młynkach. Uczestniczyła w pracy laboratorium – zbierała wszystkie wyniki analiz i odpowiednio kwalifikowała. Prowadziła księgi jakości w laboratorium, spisywała z zeszytów analizy, ustalała szczegóły niejasności i podejmowała decyzje o oznakowaniu produktów gotowych zaakceptowania lub odrzucenia dostarczanych do zakładów surowców. Na wydziale produkcyjnym nadzorowała partie przy jej oznaczaniu.

Około 75% odwołująca czasu spędzała na hali produkcyjnej a resztę w laboratorium i w biurze, które mieściło się w budynku laboratorium usytuowanym na wydziale produkcji odczynników i otoczonym instalacjami produkcyjnymi. Zarówno podczas pracy na hali jak i biurze, usytuowanym bezpośrednio przy produkcji i laboratorium, była narażona na ciągłe oddziaływanie czynników szkodliwych. Stale i w pełnym wymiarze czasu pracy pracowała w narażeniu nie tylko na nieprzyjemny zapach ale przede wszystkim w narażeniu na związki chemiczne, pyły, gazy, w oparach kwasu siarkowego i solnego, często w warunkach przekroczenia dopuszczalnych norm. W laboratorium ubezpieczona także była narażona na czynniki szkodliwe: kwasy, zasady i inne odczynniki stosowane do analiz oraz opary tych substancji.

Prace wykonywane w Zakładach (...) w T. są pracami wykonywanymi w szczególnych warunkach wymienionych pod poz. 6, 12 i 35 Działu IV Wykazu A do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. gdzie wymieniono odpowiednio: produkcję związków antymonu, arsenu, baru, boru, chromu, cynku, kadmu, kobaltu, manganu, miedzi, molibdenu, niklu, rtęci, ołowiu, strontu, wanadu, wolframu; produkcję pigmentów, mielenie pigmentów, półproduktów i surowców mineralnych do produkcji barwników, pigmentów i farb oraz produkcję w skali przemysłowej odczynników chemicznych.

Tak więc należy uznać, iż odwołująca w spornym okresie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonywała prace w szczególnych warunkach wymienione pod poz. 24, Dz. XIV Wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz.43 ze zm.), zawierającego wykaz prac w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego tj. polegające na kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz dozorcze inżynieryjno-technicznym na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Taki charakter zatrudnienia ubezpieczonej potwierdził również pracodawca w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 10 lipca 1995r. ZUS jednak zakwestionował te zapisy. Dodatkowo jednak fakt wykonywania takiej pracy został wykazany w postępowaniu sądowym za pomocą innych dowodów. W postępowaniu odwoławczym przed Sądem nie obowiązują bowiem ograniczenia dowodowe jakie występują w postępowaniu o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym, a Sąd może ustalić okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość jak: okresy zatrudnienia, w tym wykonywanie pracy w warunkach szczególnych, za pomocą wszelkich środków dowodowych, przewidzianych w kodeksie postępowania cywilnego (por. uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984r. III UZP 6/84, uchwała Sądu Najwyższego z 21 września 1984r. III UZP 48/84, wyrok Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006r., I UK 179/06, LEX nr 342283).

Mając zatem na uwadze wszystkie powyższe rozważania, należało uznać, że – po doliczeniu okresu spornego do okresu pracy w warunkach szczególnych uwzględnionego przez ZUS w wymiarze 12 lat, 9 miesięcy i 6 dni – ubezpieczona M. P. legitymuje się 15 – letnim okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych.

Wobec faktu, że ubezpieczona spełniła także pozostałe przesłanki uprawniające ją do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych, Sąd z mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonej prawo do rekompensaty od 1 lipca 2016r. tj. od miesiąca złożenia wniosku.

(-) SSO Patrycja Bogacińska – Piątek